

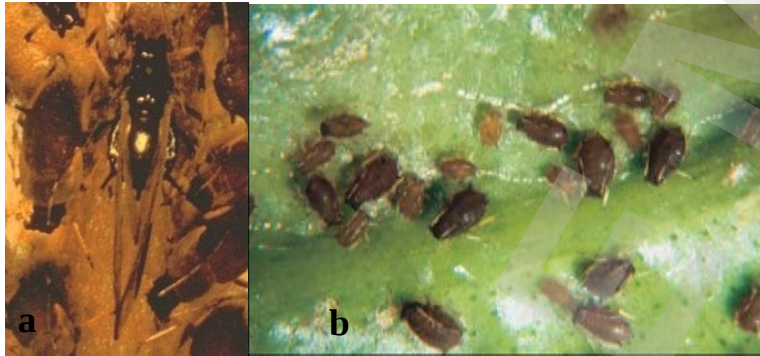
ÇAYLARDA TURUNÇGİL SİYAH YAPRAKBİTİ

Toxoptera aurantii (Boyer de Fonscolombe)

(Hemiptera: Aphididae)

1. TANIMI VE YAŞAYIŞI

Vücut kahverengiden siyaha kadar değişmektedir. Renk ve vücut uzunluğu kanatlı ve kanatsız formlarda değişmekle beraber, boy genellikle 1.1–2.0 mm'dir. Karnın her iki yanında 2 adet kornikül bulunmaktadır. Kornikül ve kauda belirgin siyahtır. Antenler kıl gibi ince ve uzundur (Şekil 34).

Şekil 34. Turunçgil siyah yaprakbitti'nin kanatlı ve kanatsız ergin dişi (a) ile nimf ve erginleri (b).

Zararlı koloniler halinde bulunmakta ve zarar yapmaktadır. Kışı genellikle yumurta halinde geçirirler. İlkbaharda açılan yumurtalardan çıkan kanatsız bireyler bitkilerin taze sürgün ve yapraklarında bitki özsuyunu emerek beslenmeye başlar. Partenogenetik (döllemsiz) olarak çoğalan dişi bireyler yeni koloniler meydana getirirler. Bir veya birkaç kanatsız dölden sonra kanatlı partenogenetik dişiler meydana gelmekte ve bazen iki form bir arada görülmektedir. Sonbaharda kanatlı erkek ve kanatsız dişi bireylerin çiftleşmeleri sonunda kışlayacak yumurtalar dişi tarafından bırakılmaktadır. Zararlı en iyi 20–23°C'de gelişmekte olup, sıcaklığa bağlı olarak yılda 10–15 döl verebilmektedir.

2. ZARAR ŞEKLİ, EKONOMİK ÖNEMİ VE YAYILIŞI

İlkbahardan sonbahara kadar ki tüm dönemde bitkilerde bulunmakla beraber daha çok ilkbahar ve sonbahar başlarında yoğun olarak görülmektedir. Özellikle yeni sürmekte olan sürgünlere hücum ederek bitki özsuyunu emmekte ve çayda meydana gelecek taze sürgün oluşmasını önlemektedir. Turunçgillerde ise sürgünlerin küçük kalmasına ve yaprakların kıvrılmasına neden olmaktadır. Ayrıca salgıladıkları tatlı madde nedeniyle bitki üzerinde fumajin oluşturmaktadır.

Tüm turunçgil ve çay yetiştirme alanlarında bulunmaktadır.

3. KONUKÇULARI

120'den fazla tropik ve subtropik bitkide zararlı olmakla beraber turuncgiller ve çay en önemli konukçularıdır.

4. DOĞAL DÜŞMANLARI VE ETKİNLİKLERİ

Karadeniz Bölgesi çaylıklarında bilinen doğal düşmanları

Predatörleri:

<i>Adalia bipunctata</i> L.	(Col.: Coccinellidae)
<i>Coccinella septempunctata</i> L.	(Col.: Coccinellidae)
<i>Exochomus quadripustulatus</i> L.	(Col.: Coccinellidae)
<i>Halyzia sedecimguttata</i> Poda.	(Col.: Coccinellidae)
<i>Psyllobora vigintiduopunctata</i> L.	(Col.: Coccinellidae)
<i>Propylea quattuordecimpunctata</i> L.	(Col.: Coccinellidae)
<i>Harmonia conglobata</i> L.	(Col.: Coccinellidae)
<i>Scymnus ferrugatus</i> (Moll.)	(Col.: Coccinellidae)
<i>Syrphus</i> spp.	(Dip.: Syrphidae)
<i>Orius</i> sp.	(Hem.: Anthocoridae)

Bunlar içinde *C. septempunctata* ve *Syrphus* spp. en önemli ve etkin türlerdir.

5. MÜCADELESİ

5.1. Kültürel Önlemler

- Özellikle azotlu gübrelerin çok yüksek dozlarda kullanıldığı çaylıklarda zararlı popülasyonu yüksek olmaktadır. Bu nedenle dengeli gübreleme yapılmalıdır.
- Zararı daha çok ürün oluşturan taze sürgünlerde görüldüğünden ve nisan-ağustos aylarında sürgünleri hasat edildiğinden popülasyon doğal olarak düşmektedir.

5.2. Kimyasal Mücadele

Doğal düşmanları ve kültürel önlemler ile zararlı baskı altında tutulduğundan, kimyasal mücadelesine gerek yoktur.